

Tanár Úr halálát megelőző napon, a családdal együtt, betegágya körül állva olvastunk fel neki az Újszövetségből, én épp Máté 14. fejezetéből Péter süllyedését, de ahogy Péter, úgy én is féltém.

Ő nem félt. Már nem félt. Felfogta és átérezte a vele történeteket, mert kellő időt kapott, amit – szokásához híven – olyannyira tudatos felkészüléssel töltött el.

Annnyira megbecsülte az ajándékba kapott élet értékét, hogy „újra és újra meghalt” érte.

Először felesége, Erzsébet Asszony halálát követően. Mindvégig egymaga és otthon ápolta feleségét, aki valóban testi és lelki társa volt. Megrendítette hitvese fájdalommal és szenvedéssel teli halála. Ezt követően szinte teljesen visszavonult a nyilvánosság elől. 75 évesen egyedül, egyhuzamban végig gyalogolta az El Camino 600 km hosszú zarándokútját. Nagy utat járt be: meghalt egy másik életért.

Két évvel Erzsébet Asszony halálát követően betegséget diagnosztizáltak nála. Úgy emlegette: „szolidaritásrák”. Komoly kockázattal járó műtéten esett át.

Ezt a „halálát” is nagyon tudatosan élte meg: erején felüli lendülettel, alig egy év alatt összeállítottuk Tanár Úr életművét magában foglaló 3 kötetes gyűjteményes művet, Documenta címmel, miközben, talán legidősebb emberként Magyarországon, megtanult repülőgépet vezetni, majd levizsgázott és pilóta engedélyt szerzett. Mint Radnóti Miklós, kinek nemcsak térkép e táj, vágyott a levegőben elsuhanni a jól ismert tájak felett.

De csak pár alkalommal emelkedett a levegőbe, mert két év elteltével kiújult betegsége.

Újabb műtét, újabb kezelések. Tudományos és közéleti életművét már lezárta, de tudata és lelke nem akart meghalni. Még inkább a „belső” felé fordult, és teológiai írások fordításába kezdett.

Lefordította angol nyelvből Őrsy László jezsuita atya könyvét „Életerős zsinat” címmel, majd német nyelvről szenvedélybetegek családtagjait segítők részére szóló szakmai kézikönyveket fordított a Máltai Szeretetszolgálat felkérésére. Alig másfél év alatt

megtanult annyira olaszul, hogy lefordította magyarra Andrea Riccardi szerkesztésében megjelent „Ferenc pápa és az ő ideje” című könyvet.

Teste halni készült, de tudata és lelke még mindig életre hívta.

Újabb két év elteltével ismét, immár másodszor újult ki Tanár Úr betegsége, ami minden eddiginél erősebben támadta. A sokadik műtét előtt mi is elbúcsúztunk egymástól. Amikor átbeszéltük a halála esetén teendőket, váratlanul arra kért fel, hogy a szertartást vezető papon kívül csak én beszéljek a temetésén – ha ezt vállalom. De Tanár Úr csodával határos módon túlélte a műtétet. Miközben a kórházból hazafelé utazott az autóban, s újfent látta az égboltot, a napot, a felhőket és a fákat, mélyen megrendült, tudta, megint életre rendeltetett.

Tanár Úr óriási erővel és töretlen derűvel tért vissza a fordításhoz. Ezúttal két új témában mélyedt el: egyfelől a többségi világban futótűzként terjedő, tömegeket magával ragadó „kereszténységgel”, másfelől Kína vallásos életével foglalkozott. Előbbi eredményeként született meg a „Pünkösdi és karizmatikus mozgalmak” című kötet fordítása, majd utóbb „A kereszténység Kínában” és „A vallási élet Kínában” című kötetek 2023-ban.

Azonban a „szolidaritásrák” ezúttal már nem adta meg Neki a „szokásos két év türelmi időt”.

Idén február elején, egy napsütéses napon, sokadszorra és együtt gyalogoltunk fel a Zengőre.

Tanár Úr járása ugyan már erőtlen volt, tüdőgyulladással küzdött, meg is említette, hogy valószínűleg utoljára mássza meg a hegyet, de nem félt és nem volt szomorú sem.

Ő, szemben Péterrel és bizony velem is, nem volt kicsinyhitű, hanem feltétel- és fenntartás nélkül bízott.

Többször emlegette, hogy Szabad György írta a legszebb megemlékezést Antall József halálára, idézem: „Alkotmányos ember volt.”, idézet vége.

Tanár Úrnak nagyon tetszett e jelzős szerkezet tömörsége, egyszerűsége és egyúttal találó volta.

Foglalkoztatta, vajon őt hogyan jellemzik majd, s volt olyan életszakasza, amikor talán sajnálta is, hogy az „alkotmányos ember” kifejezés már foglalt...

Ugyanakkor, ha visszatekintünk tartalmas élete különböző, mind okait, mind módját tekintve eltérően meghatározó életszakaszaira, lehetetlen egyetlen jelzőt, legyen az akár a tudós, akár az alkotmányos, vagy éppen az elvhű kiemelni, mert valójában mindezek együtt jellemeznék őt.

Voltaképpen huszonnégy év után tudatosult bennem, arra készülve, hogy ma itt állok a ravatalon: lényegtelen a jelző.

Ember volt, aki egyszeri és megismételhetetlen, s ennél fogva önmagában méltóságteljes érték.

Amiben ugyanakkor mégis kitűnt, hogy Ő ezt az ajándékba kapott értéket halála pillanatáig tudatosan megélte, őrizte, képviselte és gyarapította.

Az utolsó hónapokat Tanár Úr nagyrészt otthon töltötte, sokszor családja körében, kihasználva minden időt, hogy minél többet beszélgethessen szeretteivel.

Derűsen viselte testi erejének drasztikus hanyatlását és szellemi frissessége mindvégig megmaradt.

Beszédemmel Tanár Úr utolsó kérését teljesítettem.

Mandátumom itt és most véget ér.

Nagy kaland és életre szóló megtiszteltetés volt!

Tanár Úr, Isten veled!